

УДК 37.015:796.011.3-053.5:159.9.019.3
DOI: 10.24144/2524-0609.2019.44.13-17

Бондарчук Наталія Яківна

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
кафедра фізичного виховання
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна
bambino777@ukr.net
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-0933-9356>

Чернов Віктор Дмитрович

кандидат біологічних наук, доцент
кафедра фізичної реабілітації
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна
victor.chernov@uzhnu.edu.ua

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ З УРАХУВАННЯМ ЇХНІХ ПСИХОДИНАМІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ

Анотація. Актуальність врахування психодинамічних властивостей у фізичному вихованні школярів пов'язана з тим, що таке врахування дасть змогу оптимізувати педагогічну роботу на заняттях з фізичної культури, впроваджувати у процес фізичного виховання диференційований та індивідуальний підходи. Основною метою статті є надати методичні рекомендації щодо педагогічної роботи з фізичного виховання школярів з урахуванням їхніх психодинамічних властивостей. В ході дослідження використано методи аналізу та узагальнення літературних джерел, соціологічного дослідження, педагогічного спостереження. У статті доведено зв'язки між психічними та психодинамічними властивостями школярів, вплив типу темпераменту на екстравертивність, стійкість, збудженість, експресію, залежність розвитку окремих фізичних якостей (насамперед швидкості, витривалості, сили) від типу темпераменту. Показано, що вирішення конкретних педагогічних завдань на заняттях з фізичної культури повинні бути узгоджені із психодинамічними властивостями учнів. Це дозволить ефективно застосовувати диференційований підхід при формуванні учнівських груп (команд) за різними типами темпераменту, що сприятиме також успішному комплексному розвитку різних фізичних якостей школярів. Аргументовано необхідність корекції проявів психодинамічних властивостей школярів у процесі їх фізичного виховання.

Ключові слова: психодинамічні властивості; нервова система; темперамент; школярі; фізичне виховання; фізичні якості; диференційований підхід.

Вступ. Якщо ще декілька десятиліть назад українська система освіти залишалася заручницею радянського підходу, за якого школяр сприймався як майбутній «гвинтик» тоталітарної держави, сьогодні все більше актуалізується проблема поваги до його особистості, а отже, використання у процесі виховання диференційованого та індивідуального підходів. Унікальність кожної людської особистості підтверджує наявність суттєвих відмінностей між людьми, квінтесенція яких полягає у психодинамічних властивостях людини, і насамперед темпераменті. Від цих властивостей значною мірою залежать швидкість виникнення та перебігу психічних процесів (мислення, сприймання й т. д.), їхня інтенсивність (активність волі, сила емоцій тощо), темп і ритм діяльності, її оцінка і самоконтроль. Вивчення психодинамічних властивостей та їхнього зв'язку з розвитком фізичних якостей школярів сприятиме загальній активізації їх навчальної діяльності, оптимізації методів і засобів педагогічної роботи у процесі фізичного виховання дітей і підлітків, впровадженню у процес шкільного фізичного виховання диференційованого та індивідуального підходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження темпераменту та його різних проявів отримали широке розповсюдження у вітчизняній та зарубіжній психофізіології, проте недостатньо уваги приділяється вивченню психодинамічних властивостей дітей і підлітків у контексті можливостей оптимізації навчально-виховного процесу, практично не вивчено вплив психодинамічних властивостей школярів на можливість їх фізичного розвитку. Є.Биков та інші автори (Биков и др., 2009) вивчають зв'язок психодинамічних функцій з різними проявами розумової діяльності хлопців і дівчат. І.Дубровіна та співавтори (Дубровіна и др., 1998) розробляють систему корекційно-розвиваючої роботи молодших школярів, зокрема з урахуванням проявів їхнього темпераменту. Ю.Кан (2014) досліджує можливості застосування диференційованого підходу на фізкультурних заняттях зі старшокласниками з орієнтацією на різні типи темпераменту. Предметом наукових розвідок М.Обозова (1998) є, зокрема, прояви психодинамічних властивостей у поведінці та міжособистісних стосунках. В.Олійник та І.Бегас (2017) розглядають можливості корекції негативних проявів різних типів темпераменту молодших школярів у ході шкільного навчання. І.Юров (2012; 2013) досліджує різні аспекти психодинамічних властивостей спортсменів, їх взаємозв'язок із психологічними характеристиками та фізичними якостями.

Мета статті – дослідити особливості психодинамічних властивостей дітей і підлітків шкільного віку й надати методичні рекомендації щодо педагогічної роботи з їх фізичного виховання з урахуванням таких властивостей.

Завдання статті: 1) розглянути особливості проявів різних типів темпераменту школярів та їхній зв'язок із розвитком фізичних якостей; 2) розкрити найважливіші аспекти педагогічної роботи з дітьми й підлітками з різними психодинамічними властивостями; 3) аргументувати необхідність корекції проявів психодинамічних властивостей школярів у процесі їх фізичного виховання.

Методи дослідження. Аналіз та узагальнення літературних джерел дозволяють отримати повне

уявлення про стан досліджуваних проблем, накопичений досвід їх вирішення. Методика соціологічного дослідження, побудована на тесті Г.Айзенка та адаптована для опитування дітей і підлітків шкільного віку, виступає перевіреним засобом визначення типів темпераменту за різними показниками, що враховують особливості відповідних психодинамічних властивостей. За допомогою педагогічного спостереження вивчаються специфіка та нюанси педагогічної роботи на заняттях з фізичної культури в загальноосвітніх навчальних закладах м. Ужгорода.

Виклад основного матеріалу. У сучасній психології прийнято виділяти такі психодинамічні властивості особистості як темперамент, сенситивність та динамічні аспекти поведінки, хоча більшість проявів психодинамічних властивостей розглядаються як прояви властивостей темпераменту, який визначає формально-динамічний, процесуальний аспект людської психіки. До таких властивостей можемо віднести психічну активність і реактивність, руховий (моторний) компонент, емоційність (зокрема емоційну вразливість, імпульсивність, лабільність), екстраверсію чи інтроверсію, темп перебігу психічних реакцій, пластичність і ригідність. Є різні типології темпераменту; залежно від властивостей вищої нервової діяльності, як відомо, виокремлюють сангвініків, холериків, флегматиків і меланхоліків. Сенситивність характеризує найменшу силу зовнішніх впливів, необхідну для виникнення будь-якої психічної реакції людини, і визначається загальною властивістю сенсорної організації. Динамічні аспекти поведінки зумовлені своєрідним поєднанням активності, що визначається інтенсивністю та обсягами взаємодії людини з навколишнім середовищем (фізичним і соціальним), і ступенем вираженості емоційних реакцій.

Вікові зміни темпераменту перебувають у прямій залежності від ходу дозрівання і розвитку організму дитини і підлітка, насамперед мозкових основ психіки, властивостей нервової системи. Різні типи темпераменту по-різному проявляються у дітей із сильною та слабкою нервовою системою. Між психічними та психодинамічними властивостями школяра існують однорівневі та різнорівневі зв'язки. Наприклад, холерики найчастіше екстраверти з низьким рівнем психічної стійкості, високою збудженістю, підвищеною експресією; флегматики – інтроверти з високим рівнем психічної стійкості, низькою збудженістю і зниженою експресією. Зв'язки між типами темпераменту та рівнем фізичного розвитку і фізичної підготовленості школярів проявляються насамперед у залежності розвитку окремих фізичних якостей від того чи іншого типу темпераменту. В першу чергу йдеться про такі фізичні якості як швидкість, витривалість і сила. Більшою швидкістю володіють, як правило, сангвініки та холерики. Більшості меланхоліків властивий середній рівень розвитку швидкості, а у флегматиків швидкість розвинена найслабше порівняно з іншими типами темпераменту. Найбільшу витривалість здебільшого демонструють учні з флегматичним типом темпераменту. Сангвінікам притаманний середній рівень розвитку витривалості, а холерики та особливо меланхоліки характеризуються слабкою витривалістю. Більшою силою, зі свого боку, володіють, як правило, холерики та меланхоліки; для флегматиків властивий середній рівень розвитку силових якостей, а у сангвініків сила розвинена меншою мірою. Слід визнати, що такі зв'язки вивчені ще слабо, тому їх підтвердження потребує подальших наукових досліджень.

При організації процесу шкільного фізичного виховання та проведенні занять з фізичної культури

ри вчителю необхідно враховувати зв'язки конкретних психодинамічних властивостей з різними особистісними якостями, властивостями, здібностями. Природно, що такі зв'язки більше проявляються у спільній діяльності, яка нерідко вимагає узгодження не тільки змістових, а й формально-динамічних характеристик своєї поведінки. Так, за умов спільної діяльності сангвінік працює ефективніше з меланхоліком або холериком, але якщо його партнерами є флегматик або також сангвінік, показники ефективності спільної діяльності порівняно з індивідуальною діяльністю зменшуються. Холериками краще працювати з флегматиками та меланхоліками, гірше – із сангвініками, і абсолютно неефективно – з холериками. Меланхоліки краще працюють тоді, коли їхніми партнерами є сангвініки або холерики; ефективність знижується, якщо в якості партнерів опиняються флегматики та особливо меланхоліки. Зрештою, для флегматиків найкращим варіантом є діяльність разом із флегматиками або холериками; менш ефективною буде діяльність із меланхоліками чи сангвініками. Показово, що при спільній діяльності лише один тип темпераменту – флегматичний – покращує показники ефективності при взаємодії з партнером, який має подібну структуру психодинамічних властивостей.

Загалом можемо виділити три найбільш оптимальні варіанти сполучуваності властивостей темпераменту (в парах), здатні впливати на індивідуальний стиль спільної діяльності: 1) сангвінік (екстраверт, стабільний) – меланхолік (інтроверт, лабільний); 2) холерик (екстраверт, лабільний) – флегматик (інтроверт, стабільний); 3) флегматик – флегматик. Оскільки на шкільних заняттях з фізичної культури найчастіше застосовується груповий метод організації учнів, вчителю в рамках застосування диференційованого підходу при формуванні груп (команд) для виконання фізичних вправ, участі в естафетах, рухливих іграх тощо варто використовувати ці особливості, намагаючись досягти органічного взаємного доповнення різних проявів психодинамічних властивостей школярів.

Як відомо, перед учителем фізичної культури постає завдання комплексного розвитку різних фізичних якостей кожного учня. При розвитку силових якостей, як показують результати педагогічних спостережень, перевагу мають діти й підлітки холеричного та меланхолічного типів темпераменту. У флегматиків потенціал розвитку сили дещо менший, у сангвініків – ще менший. Для розвитку швидкості більший потенціал мають холерики і сангвініки, менший – меланхоліки, ще менший – флегматики. Найбільш високою витривалістю володіють здебільшого флегматики, у сангвініків, як правило, спостерігається середній рівень розвитку витривалості, меншою мірою витривалість розвинена у холериків та меланхоліків. Щодо розвитку гнучкості і спритності, особливості розвитку цих фізичних якостей у школярів з різними психодинамічними властивостями встановити важче, хоча є підстави припустити, що в розвитку спритності перевагу можуть мати учні сангвінічного та холеричного типу, а в меланхоліків та флегматиків рівень її розвитку середній або низький.

Вчителю фізичної культури необхідно вирішити питання: в які способи впливати на учнів з різними психодинамічними властивостями і типами темпераменту, щоб максимально ефективно розвивати їхні фізичні якості. Практикою доведено, що найбільш проблемними в цьому плані є діти з холеричним та меланхолічним типами темпераменту. При роботі з холериками постає найперше завдання послаблювати гальмівні психічні процеси. Від таких дітей необ-

хідно постійно, у м'язкій формі вимагати спокійних, обміркованих дій, стриманості в поведінці (особливо при стосунках з однолітками), акуратності й порядку в навчанні. Так само м'язкими, тактичними, чуйними повинні бути контакти з меланхоліками, оскільки підвищені вимоги та зайва суворість можуть їх ще більше загальмувати. Одним із основних завдань при роботі з ними є сприяння налагодженню тісних продуктивних контактів з однолітками, повноцінному "входженню в колектив" класу або групи. Одночасно потрібно пильно стежити за тим, щоб учні з такими психодинамічними властивостями відчували себе захищеними. Працюючи з учнями-сангвініками, рекомендується приділяти особливу увагу вихованню посидючості, цілеспрямованості, наполегливості. У флегматиків слід розвивати активність і рухливість, але так, щоб не втрачався інтерес до того, що вони звикли робити; в іншому разі байдужість може розповсюдитися на всі види діяльності.

Дотримання цих настанов може мати суттєві позитивні наслідки як на психічному плані, так і в плані успішності фізичного виховання. У дітей і підлітків зі слабкими типами нервової системи може поступово розвиватися сильна воля. Цікавими можуть бути результати педагогічної роботи із сильними типами, адже не кожен холерик характеризується рішучістю, а сангвінік – чуйністю. Ці якості можуть бути розвинені за допомогою педагогічних впливів. Паралельно в дітей виховується саморегуляція, здатність до самовиховання. Слід враховувати, що, наприклад, холерика порівняно з флегматиком легше виховати в собі швидкість та енергійність дій, а флегматика порівняно з холериком – витримку. Тому для різних психодинамічних властивостей і типів темпераменту потрібно застосовувати різні педагогічні прийоми. Але слід пам'ятати, що завдання вчителя полягає не в тому, щоб переробити один тип темпераменту на інший, а в тому, щоб через систематичну виховну роботу сприяти розвитку позитивних сторін різних психодинамічних властивостей, коригувати негативні риси, властиві тому чи іншому типу. Така робота забезпечить найбільш сприятливі умови для успішного фізичного виховання і навчання взагалі.

Крім урахування проявів різних психодинамічних властивостей у процесі фізичного виховання школярів, вважаємо розумним та обґрунтованим вжиття заходів щодо корекції цих проявів. Це пов'язано з тим, що вони можуть сприятися як позитивно, так і негативно, а цілеспрямована корекційна робота сприятиме нівелюванню негативних рис певних типів темпераменту і розвитку позитивних. Якщо сподівання та вимоги до фізичного розвитку кожного школяра будуть відповідати його темпераменту, це дасть додатковий поштовх до реалізації його здібностей, сприятиме нормальному психофізичному розвитку. За основу при цьому береться той факт, що кожна

психодинамічна властивість, кожний тип темпераменту має свої як позитивні, так і негативні сторони. Вважаємо, що вжиття таких корекційних заходів, а також застосування методів контролю і самоконтролю дадуть можливість проявитися: меланхоліку – як емоційній людині, яка здатна глибоко переживати; флегматика – як людині стриманій, яка завжди приймає вивірені, правильні рішення; сангвініку – як людині глибоко чуйній до оточуючих і до своєї роботи; холерика – як людині пристрасній та активній у будь-якій справі.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

1. У статті доведено, що для дітей і підлітків характерні свої особливості проявів психодинамічних властивостей і зокрема темпераменту, які значною мірою залежать від властивостей нервової системи. Вказано на зв'язки між психічними та психодинамічними властивостями школярів, вплив типу темпераменту на екстравертивність, стійкість, збудженість, експресію. Зв'язки між типами темпераменту та рівнем фізичного розвитку учнів проявляються в залежності розвитку окремих фізичних якостей (насамперед швидкості, витривалості, сили) від того чи іншого типу темпераменту.

2. Організація процесу фізичного виховання школярів, вирішення конкретних педагогічних завдань на заняттях з фізичної культури повинні бути узгоджені із психодинамічними властивостями учнів. При застосуванні диференційованого підходу на заняттях з фізичної культури і формуванні учнівських груп (команд) важливо враховувати ступінь ефективності спільної роботи учнів з різними типами темпераменту, що сприятиме успішному комплексному розвитку різних фізичних якостей. При роботі, диференційованій за параметрами психодинамічних властивостей, завдання вчителя полягає не в тому, щоб переробити один тип темпераменту на інший, а в тому, щоб через систематичну виховну роботу сприяти розвитку позитивних сторін різних властивостей.

3. Необхідність корекції проявів психодинамічних властивостей школярів у процесі їх фізичного виховання визначається необхідністю узгодження вимог до фізичного розвитку кожного конкретного школяра з проявами його психодинамічних властивостей і типом темпераменту, нівелювання негативних рис певних властивостей і розвитку позитивних, що повинно сприяти загальному позитивному сприйняттю школяра як особистості та оптимізації процесу його фізичного розвитку.

Подальші дослідження психодинамічних властивостей дітей і підлітків шкільного віку будуть пов'язані з розробкою методів і засобів корекції і розвитку позитивних рис цих властивостей, вивченням залежності розвитку фізичних якостей школярів від їхніх психодинамічних властивостей, належності до того чи іншого типу темпераменту.

Список використаної літератури

- Быков Е.В., Мекешкин Е.А., Казакова О.А., Чипышев А.В., Рязанцев А.В. Развитие психодинамических функций у учащихся младших классов с различным уровнем умственных нагрузок. *Вестник ЮУрГУ. Серия: Образование, здравоохранение, физическая культура*. 2009. Вып. 21. № 39 (172). С. 19-23.
- Дубровина И.В., Андреева А.Д., Данилова Е.Е., Вохмянина Т.В. Психокоррекционная и развивающая работа с детьми. Москва: Издательский центр «Академия», 1998. 160 с.
- Кан Ю.Б. Дослідження рівня фізичної підготовленості учнів з різними психодинамічними властивостями. *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова*. Серія 15: *Науково-педагогічні проблеми фізичної культури* / За ред. Г.М.Арзютова. Вип. 3 К (44). Київ: Вид-во НПУ ім. М. Драгоманова, 2014. С.298–303.
- Обозов Н.Н. Типы личности, темперамент и характер. Санкт-Петербург: Союз, 1998. 246 с.
- Олійник В., Бегас І. Корекція темпераменту учнів молодшого шкільного віку у процесі розв'язування ними текстових задач (на прикладі флегматичного типу темпераменту). *Актуальні проблеми психології*: Зб. наук. праць Ін-ту психології ім. Г. Костюка НАПН України. Т. XI: *Психологія особистості. Психологічна допомога особистості*. 2017. Вип. 16. С.134-137.
- Прокоф'єва М.Ю. Урахування темпераменту в реалізації диференційованого підходу при навчанні молодших школярів. *Вісник післядипломної освіти*. 2012. Вип. 6. С.79–85.

- Юров І.А. Взаимосвязь физических качеств и психологических свойств спортсменов. *Вестник спортивной науки*. 2013. № 3. С. 23-28.
- Юров І.А. Психодинамические корреляты спортивной успешности. *Вестник спортивной науки*. 2012. № 3. С. 22-26.

References

- Bykov, E.V., Mekeshkin, E.A., Kazakova, O.A., Chipyshev, A.V., & Ryazancev, A.V. (2009). Razvitie psihodinamicheskikh funktsij u uchashchihsya mladshih klassov s razlichnym urovnem umstvennyh nagruzok [The development of psychodynamic functions in elementary school students with different levels of mental stress]. *South Ural State University Bulletin. Series 15: Education, health, physical culture*, 21, 39 (172), 19–23 [in Russian].
- Dubrovina, I.V., Andreeva, A.D., Danilova, E.E., & Vohmyanina, T.V. (1998). *Psikhokorrekcionnaya i razvivayushchaya rabota s det'mi* [Psychocorrectional and developmental work with children]. Moscow: Akademiya. [in Russian].
- Kan, Yu.B. (2014). Doslidzhennia rivnia fizychnoi pidhotovlenosti uchniv z riznymy psykhodynamichnymy vlastyvostyamy. [The study of physical fitness of students with different properties psychodynamic]. *Scientific journal of National Pedagogical M. Dragomanov University. Series 15: Scientific-pedagogical problems of physical culture*, 3 K (44), 298–303 [in Ukrainian].
- Obozov, N.N. (1998). *Tipy lichnosti, temperament i harakter* [Personality types, temperament and character]. Sankt-Peterburg: Soyuz. [in Russian].
- Oliinyk, V., & Behas I. (2017). Korektsiia temperamentu uchniv molodshoho shkilnoho viku u protsesi rozviazuvannia nymy tekstovyykh zadach (na prykladi flehmatychnoho typu temperamentu). [Correction of temperament for pupils of junior school age in the process of solving text problems (on the example of phlegmatic temperament)]. *Actual problems of psychology: Collection of scientific papers of G.Kostyuk Institute of Psychology of the NAPS of Ukraine. Vol. XI: Psychology of personality. Psychological help of the person*, 16, 134–137. [in Ukrainian].
- Prokofieva, M.Yu. (2012). Urakhuvannia temperamentu v realizatsii dyferentsiiovanoho pidkhodu pry navchanni molodshykh shkoliariv [Accounting for temperament in implementing differentiated approach for teaching elementary school]. *Postgraduate Herald*, 6, 79–85. [in Ukrainian].
- Yurov, I.A. (2012). Psihodinamicheskie korrelyaty sportivnoj uspehnosti. [Psychodynamic correlates of sporting success]. *Journal of Sports Science*, 3, 22–26. [in Russian].
- Yurov, I.A. (2013). Vzaimosvyaz' fizicheskikh kachestv i psihologicheskikh svoystv sportsmenov. [The relationship of physical qualities and psychological properties of athletes]. *Journal of Sports Science*, 3, 23–28 [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 29.03.2019 р.
Стаття прийнята до друку 06.04.2019 р.

Бондарчук Наталия

кандидат наук по физическому воспитанию и спорту, доцент
кафедра физического воспитания

ГБУЗ «Ужгородский национальный университет», г.Ужгород, Украина

Чернов Виктор

кандидат биологических наук, доцент
кафедра физической реабилитации

ГБУЗ «Ужгородский национальный университет», г.Ужгород, Украина

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ ШКОЛЬНИКОВ С УЧЕТОМ ИХ ПСИХОДИНАМИЧЕСКИХ СВОЙСТВ

Аннотация. Актуальность учета психодинамических свойств в физическом воспитании школьников связана с тем, что такой учет даст возможность оптимизировать педагогическую работу на занятиях по физической культуре, внедрять в процесс физического воспитания дифференцированный и индивидуальный подходы. Главная цель статьи – предоставить методические рекомендации по педагогической работе по физическому воспитанию школьников с учетом их психодинамических свойств. В ходе исследования использованы методы анализа и обобщения литературных источников, социологического исследования, педагогического наблюдения. В статье доказаны связи между психическими и психодинамическими свойствами школьников, влияние типа темперамента на экстравертированность, стойкость, возбудимость, экспрессию, зависимость развития отдельных физических качеств (прежде всего быстроты, выносливости, силы) от типа темперамента. Показано, что решение конкретных педагогических задач на занятиях по физической культуре должны быть согласованы с психодинамическими свойствами учеников. Это позволит эффективно применять дифференцированный подход при формировании учебных групп (команд) в зависимости от разных типов темперамента, что будет способствовать также успешному комплексному развитию различных физических качеств школьников. Аргументирована необходимость коррекции проявлений психодинамических свойств школьников в процессе их физического воспитания.

Ключевые слова: психодинамические свойства; нервная система; темперамент; школьники; физическое воспитание; физические качества; дифференцированный подход.

Bondarchuk Natalia

Candidate of Science in Physical Education and Sports, Associate Professor
Department of Physical Education
State University «Uzhhorod National University», Uzhhorod, Ukraine

Chernov Victor

Candidate of Biological Sciences, Associate Professor
Department of Physical Rehabilitation
State University «Uzhhorod National University», Uzhhorod, Ukraine

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF PHYSICAL TRAINING OF SCHOOL PUPILS TAKING INTO ACCOUNT THEIR PSYCHODYNAMIC PROPERTIES

Abstract. The relevance of taking into account of psychodynamic properties in the physical education of school pupils is connected with the fact that it will make it possible to optimise pedagogical work in physical education classes and introduce differentiated and individual approaches into the process of physical education. The main goal of the article is to provide methodological recommendations on pedagogical work on the physical education of school pupils, taking into account their psychodynamic properties. The study used the methods of analysis and synthesis of literary sources, sociological research, pedagogical observation. In the article there are analyzed basic psychodynamic properties of human, which age temperament, sensitiveness, and dynamic aspects of behavior. The author emphasizes that children have their own characteristics of manifestation of psychodynamic properties, in particular temperament, and these features depend on the properties of the nervous system. There is proved the relationship between mental and psychodynamic properties of schoolchildren. The type of temperament affects on mental stability, excitement, expression, plasticity etc. The article states that such physical qualities of pupils as speed, endurance and strength depends on the type of temperament. There is showed important aspects of pedagogical work with school pupils with different psychodynamic properties. A teacher should use knowledge about the connection between specific psychodynamic properties and different personal qualities, characteristics, abilities of pupils. When applying a differentiated approach to physical education classes and the formation of school pupil's groups (teams), it is important to take into account the degree of effectiveness of joint work of pupils with different types of temperament, which will contribute to the successful complex development of various physical qualities. The task of a teacher is to promote development of the positive aspects of different psychodynamic properties using a systematic educational work. Correction of the psychodynamic properties of schoolchildren is necessary so that the requirements for the physical development of each individual school pupil correspond to his psychodynamic properties and type of temperament, re-educate the negative traits of certain properties and nurture positive traits, develop the pupil as an individual and optimize the physical education process. Therefore, in the future it will be important to develop methods and means of correcting the psychodynamic properties of schoolchildren and to study the influence of the type of temperament on the development of physical qualities.

Key words: psychodynamic properties; nervous system; temperament; school pupils; physical training; physical qualities; differentiated approach.